

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Leto XXXII.

Celovec, 13. kimavca 1913

Št. 37.

Katoliški učitelj, pravi vzgojitelj narodov.

Na Koroškem uganjajo po deželi huj-skaško politiko nemških nacionalcev nemškonacionalni in nemškutarski učitelji. Povsod so člani »Südmarke« in »Schulvereine«, društva »Svoboda šola«; silijo se pa tudi v druga, sicer dobra društva in zadruge, da dobivajo tam moč in zlorablajo in izrabljajo društva v nemškonacionalne, huj-skaške namene. Tako n. pr. se povsod usiljujejo v požarne brambe; kakor hitro pa dobijo tam besedo, je že čisto gotovo, da bodo tam zastrupljali člane ne samo z alkoholom, ampak tudi z grdim nemškutarskim in hujškanjem proti poštenim požrtvovalnim slovenskim duhovnikom. In če zna kateri dobro in uspešno hujškati, če ima tako umazan jezik, da se mu posreči celo župnijo skvariti, potem dobi — plačilo, takšno ali takšno. Hvala Bogu, da imamo na Koroškem še poštenih, značajnih učiteljev, ki se ne dajo podkupovati, toda tem je pot življenja postlana s trnjem. Njihovi neznačajni nemškutarski učitelji jih venomer denuncirajo, tožijo, čeravno so značajni učitelji stokrat boljši, marljivejši in spretnejši, nego odpadniki. Kako pa naj učitelj, odpadnik vzgaja otroke v poštene, značajne državljane, ko pa sam nima značaja, ko je za denar, za službo, za čast zatajil svoj rod, svojo mater, ko je izdal svoj narod, ko se sramuje svoje katoliške vere ali jo celo sovraži! Toda šolska oblast na Koroškem ima čisto posebno sodbo o dobrih učiteljih, »sodbo«, kakor jo narekuje nemški »Volksrat«.

Da bodo naši koroški čitatelji spoznali, kakšni bi morali biti nemškutarski učitelji, prinašamo v naslednjem govoru gosp. nadučitelja Ivana Grada iz Košane:

Katoliškemu učitelju je vera ideal, ona mu je vir, iz katerega črpa (zajemlje) moči za svoje neumorno delo. Katoliški učitelj

prizna sam prvi avtoriteto v Stvarniku in zato jo more le on vcepiti v otroška srca. Izpostavljen pa je zasmehovanju. Razna imena in psovke lete nanj; ali naj se jih ustraši? Ne! Žalibog, da so naši lastni tovariši, ki nas najbolj blatijo in nam kriče, da smo izdajalci.

Kdo izmed Vas se ne spominja onih blaženih časov, ko je čul iz materinih ust prve molitvice, onega trenutka, ko je stopil sredi med starši prvič k Gospodovi mizi, zadnjih materinih besedi: Bodi veren! Oni so zavrgli ta materni testament, zato jih grize črv in odtod izvirajo vse psovke. Ali smo hinavci, če se zvesto držimo materinih besedi, če iščemo tolažbe v molitvi, če stopamo z mladino k obhajilni mizi. Saj smo vendar prisegli, da bomo nam izročeno mladino versko vzgajali. Kdo bo pa versko vzgajal, če ni sam veren. Ne bojmo se sovražnih puščic. Ker smo pedagogi (vzgojitelji) Kristusovi, moramo biti tudi vojaki Kristusovi. Katoliški učitelj vzklika s katehetom: Le čez najino truplo imate pot do otroških src s svojim protiverskim strupom. Moderni pedagogi vidijo v otroku neko bitje, katero skušajo nabasati z modernimi vedami, katoliški učitelj pa vidi v njem podobo božjo. Kje naj dobi za svoje delo milosti kakor v molitvi, kje naj se odpočije, če ne na presvetem Srcu Jezusovem. On ve, da je les križa v šoli najboljši vzgojitelj. Le katoličan ne pravi: Jaz delam le, za kolikor sem plačan. On ne čepi le v šoli, ampak gre med narod. On dela za narod, ker ve, da stavi narod svoj up nanj. Pravijo, da so ideali izginili, a v srcu katoliškega učitelja ne izginejo ideali. Dobro je naše ljudstvo, a ima tudi napake. Pri nas posebno pijančevanje. Katoliški učitelj vidi pogubonosne vplive in zastavi vse moči, da se ustavi to zlo. Katoliški učitelj bodi organizator, ne le narodov, ampak tudi svoj; in naj ne bo katoliškega učitelja, ki bi ne bil član naše Slomškove zveze. Dolgo so de-

lovali naši nasprotniki pod Slomškovo podobo, a zavrgli so jo. Sveta vera naj nam bo luč, materni jezik pa ključ do prave vzgoje. Tudi v društvih naj deluje katoliški učitelj. Če se ne plašijo nasprotniki truda za svoja društva, čemu bi pa ne sodeloval katoliški učitelj pri katoliških društvih. Pri-dno pa naj se izobrazuje s čtivom. V tem bodi tvoje geslo: Ne beri nič, kar ni katoliško! Bodi še tako trden, kdor bere nasprotne liste, postane mlačen, hladen in navsezadnje mrzel za naše ideale. Zakaj pa bero nekateri nasprotne liste? Ta bi rad izvedel, kaj pišejo o njem, drugi bi rad slišal oba zvona. Prvemu pravim: če ne boš čital, boš miren, pa jih še podpiraš, da te blatijo. Drugemu pa: Nikjer zvonovi tako lepo ne pojo, kakor doma. Tvoja dolžnost je pa, paziti tudi, da se ljudstvo ne zastrupi s slabim čtivom. Ne pozabimo pa tudi preblazene Device Marije, ki nam je vzgojila največjega pedagoga. Ljubljane Marijin je naš narod slovenski, k njej ga dovajajmo. Nasprotnike posebno peče ime katoliški. Mi smo pa ravno na to ponosni in ga hočemo pogumno nositi. Razšli se bomo, s seboj pa vzemimo geslo:

Srce Tebi — premili Stvarnik,
delo pa tebi — narod moj!

Ne da se popisati čustev, ki jih je vzbudil s svojim lepom govorom govornik v srcih zborovalcev. Odobravanja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Po tem lepem govoru je gosp. deželni odbornik kranjski dr. Lampe v imenu večine c. kr. deželnega šolskega sveta pozdravil zbrano učiteljstvo: Bili so časi, ko je bilo ljudstvo šoli nasprotno. Koliko težav je bilo, preden se je ustanovila kaka šola. V zadnjem času se je to preobrnilo — to pa po zaslugi Slomškarjev. Tisti, ki vas zasramujejo, bi morali biti vsakemu izmed vas hvaležni, ker ste dvignili ugled šole. Število šol se je zelo pomnožilo in vedno več je v

Podlistek.

Slika Ilje Rjepina.

Iz cikla »Sibirske povesti«. — Napisal L. K. Fredrik. Poslovenil Jaklič.

Ilja Rjepin, izborni predstavitelj ruskega življenja, je naslikal sliko, ki me vedno spominja na dogodek, čegar priča sem bil slučajno.

Sedel sem proti koncu poletja 1908 v nekem moskovskem penzionatu in premišljal o svojem potovanju po carjevi državi. Karta Sibirije je ležala na mizi, in meril in cenil sem oddaljenosti krajev ter tehtal vsebino svoje denarnice. Povem ti, dragi bralc, prav zaupno, da sem se pri njej velikokrat uračunal.

Nočem ti naštevati svojih grehov, pač ti povem, kaj se je zgodilo ravno v hipu, ko sem precenil vrednost svoje denarnice.

Ravno v istem hipu se je zgodilo; tako pretresljiv je bil krik, da sem skočil s stola in odprl vrata sobe, kjer smo skupno obedovali, in obstal sem okamenel in brez glasu na pragu.

* * *

»Stopite vendar, Pavel Petrovič Golčanin!« je dejal mladi Markovič s pogledom polnega usmiljenja na bledega in takisto mladega gospoda, ki je stal v čakalnici; kajti Rodja Markovič ni bil še dolgo v službi

kneza Boguslava Stradonovickega, da bi bil že izgubil vsako sočutje s človeško bedo.

»No, stopite vendar, Pavel Petrovič!« je ponovil in odprl vrata v knezovo delavnico.

Pavel Petrovič Golčanin se je zdrznil in se postavil v vojaško pozituro, ker vedel je, da knez govori s podaniki kot z vojaki. In vendar so mu klecala kolena, ko je vstopil. Imel je neko slutnjo, da se v nekaj minutah odloči njegova usoda.

Knez je bil toliko usmiljen, da mu je dal časa, da se je zbral; slišati je moral vstopiti Pavla Petroviča, pa se ni obrnil, temveč je pisal dalje.

Nato je obrnil svetilko, da je padala polna svetloba na Petroviča; sam pa je ostal skrit v senci.

Njegove temne oči so premerile postavbo čakajočega, ki je stal po vojaško poleg vrat.

»Že prav, Pavel Petrovič Golčanin,« je zamahnil knez z roko. Glas je bil tih, malce se tresoč in mehak kot ženski.

Pavel Petrovič je prestopil z desno nogo, ne da bi pri tem opustil strumne vojaške stoje.

»Ali si dobil vzrok za izgubo, Pavel Petrovič?« je vprašal knez prijazno.

Pavel Petrovič je odmajal z glavo. »Ne, visokost,« je stisnil težavno, ko je uvidel, da želi knez ustmenega odgovora.

»Tudi povoda nisi odkril, Pavel Petrovič?« je vprašal resnejše.

Pavel Petrovič je začudeno pogledal. »Ne umejem, visokost,« je zajecjal.

Boguslav Stradonovicki je zmignil jezno z ramo. »Neotesanci!« je zamrmral tiho, a vendar toliko slišno, da je mogel čuti Pavel Petrovič. Prebledel je, ker čutil je, da pada tehtnica v njegovo škodo.

»No, mislim,« je nadaljeval knez. »Ali si tudi pri sebi dobro preiskal, Pavel Petrovič Golčanin?« Oči so se zasvetile v iskrach.

»Gospod, medolžen sem,« je zaklical nehote Petrovič. »Gotovo nisem tega storil.«

Knez je nagubančil čelo in z roko se prijel za sence. »Mirno, mirno vendar,« je opominjal. »Saj vendar veš, da ne trpim nikakih razburjenj.«

Pavlu Petroviču je srce silno utripalo. Čutil je, da je šla zadnja iskra upanja po vodi. Najrajše bi bil naglas zakričal, tako ga je pekla bolečina, padel bi bil knezu pred noge in ga naprosil za milost in usmiljenje. Ne, ne za milost in usmiljenje. Za pravo in pravico!

Knez ni mogel prenašati izrazov sočutja, in Pavel Petrovič ni smel kaj podobnega storiti. Moral je obstati pri vratih, ni se smel ganiti, moral je čakati, da je bilo prepozno.

»Trdiš torej, da si nedolžen,« je začel iznova knez. »Primanjkljaj je tu, Pavel Petrovič Golčanin. Dobro. Vprašam te, ali si že poskrbel za pokritje tridesetih tisoč rubljev, Pavel Petrovič?«

»Visokost, denarja nisem jaz vzel,« je stisnil Petrovič s premagovanjem. »In tudi

ljudstvu veselja za šolo. Želi, da bi se okrepila Slomškova zveza na znotraj in se razširila na zunaj. Mi bomo vedno zastopali načela, da mora katoliško ljudstvo imeti tudi katoliške učitelje in bomo zastavili v to svrhu vse svoje moči tudi v posameznih slučajih.

Koroškim Slovencem kličemo: Ljubite dobre, značajne učitelje, pomagajte jim povsod, spoštujte jih, trpine, branite se pa z vso odločnostjo plačanih neznačajnežev in nemškonacionalnih hujskačev!

Resolucije IV. katoliškega shoda v Ljubljani.

Za katoliško časopisje.

V odseku za krščansko izobrazbo je o tem predmetu poročal poslanec dr. Korošec. Slovensko katoliško politično časopisje je močno narastlo in se tudi vsebinsko izboljšalo. Priporoča, da se politični časopisi, ki so katoliški, javno razglase. V poštev pridejo pa: »Slovenec«, »Straža«, »Domoljub«, »Mir«, »Slovenski Gospodar«, »Novi Čas«, »Dolenjske Novice«, »Gorenjec«.

Sklene se:

Politično časopisje je najpripravnejše sredstvo za razširjenje idej in za pouk ljudstva o javnih zadevah. Kakor je slabo časopisje že ogromno škodilo, tako je tudi le po dobrem časopisju mogoče braniti zdrava krščanska načela v dnevnih borbah javnega življenja.

1. Zato je dolžnost katoliškega časopisja, da stavi vedno v prvo vrsto katoliška načela, ki naj dajejo pravo smer vsem drugim tendencam časopisja, narodnim, socialnim in splošno publicističnim. Katoliški časnikarji se naj temeljito izobražijo v apologetični in socialno-politični vedi in naj goje ozek stik s katoliško društveno organizacijo in s politiki, ki delujejo po katoliških načelih. — Iz časopisja naj izgine prostaški duh.

2. Dolžnost vsega katoliškega ljudstva je, da tudi ono skrbi za dobro časopisje. Zlasti tiskovna društva naj vzgajajo dobro izobražen in zanesljiv časnikarski naraščaj, naj mlade ljudi, ki se hočejo posvetiti časnikarstvu, primerno podpirajo v njihovih študijah in naj ustvarijo časnikarjem eksistenco, primerno njihovu delu in njihovi izobrazbi.

3. Slabo časopisje naj se vse povsodi izpodriva. Slabih časopisov ne podpirati, ne jih čitati!

4. Vse se naj pa stori za razširjenje dobrega časopisja s tem, da se pošiljajo našim listom zanesljive informacije — ne le na prošnjo, ampak vedno, kadar je treba, da se podpira inseriranje in da se pri vsaki

priložnosti poudarja ugled katoliškega časopisja.

5. Nova politična glasila se naj brez izredne nujne potrebe ne snujejo, ampak skrbi naj se za izboljšanje, utrjenje in razširjenje obstoječih časopisov.

6. Nujno je potrebno, da se čimpreje osnuje hrvatsko - slovenska korespondenca.

Na delo torej za dobro katoliško časopisje!

Za Družbo sv. Mohorja.

Slovensko-hrvatski katoliški shod v Ljubljani priporoča Družbo sv. Mohorja v Celovcu kot prvo najstarejšo, največjo, svetovnoznano in občudovanja vredno versko, narodno, slovstveno in splošno prosvetno družbo.

Družba sv. Mohorja v Celovcu si je v šestdesetletnem delovanju iztekla največjih zaslug za verski, narodni, prosvetni in gospodarski napredek slovenskega naroda.

Slovensko-hrvatski katoliški shod v Ljubljani zato priporoča Družbo sv. Mohorja vsem Slovencem. Vsaka slovenska družina, vsakrater samostojni Slovenec in Slovenka naj bo ud Družbe sv. Mohorja. Vse slovenske organizacije naj podpirajo po svojih močeh družbino delovanje, vsaka v svojem delokrogu.

Slovensko-hrvatski katoliški shod priporoča Družbo sv. Mohorja pisateljem v sodelovanje. Pri tem naj se pisatelji ozirajo na to, da je narod, ki knjige dobiva, katoliški, in da je po prvotnem programu ustanoviteljev družbe: Einspielerja in Slomška, namen družbe, podpirati pobožno lepo obnašanje in ohranjanje katoliško vero med slovenskim ljudstvom. Spisi naj bodo poljudni, zdrav pojav zdravega, krepkega in žilavega naroda.

Slovensko-hrvatski katoliški shod priporoča Družbo sv. Mohorja tudi umetnikom. Naj krasi s svojimi umotvori družbine knjige, da bo dobro berilo prihajalo v ljudske roke v lepi, umetniški obliki.

Slovensko-hrvatski katoliški shod svetuje Mohorjevi družbi, da sestavi s pomočjo literarnega sveta, ustanovljenega iz priznanih katoliških književnikov, svoj književni načrt, ki naj se ozira na aktualne potrebe slovenskega ljudstva.

Ljudsko šolstvo.

Referent dr. L. Ehrlich se obširno peča z žalostnimi šolskimi razmerami na Koroškem. Največ škodojejo slovenskemu ljudstvu takozvane utrakvistične šole. Obiskuje jih največ slovenskih otrok, to je od 17.000 11.802. Te šole so utrakvistične samo na papirju, v resnici so pa popolnoma nemške, ki imajo predvsem namen zatreti v slovenskih otrocih vsako narodno čustvovalje in jim pristuditi njihov materni jezik. To je edini in glavni cilj vseh teh šol; prava izobrazba v nemškem jeziku jim je deveta

briga. Niti veronauka ne privošči otrokom v njihovem maternem jeziku. Slovenskih otrok niti latinice ne priučijo. 90 odstotkov slovenskih otrok ne zna ne brati ne pisati v slovenskem jeziku. Ko izstopijo iz šole, ne znajo ne nemški ne slovenski. Posledica je analfabetizem, silna nevednost v vseh ozirih in nenravnost, ki utegne spraviti Koroško na rob prepada.

Sklenile so se sledeče resolucije:

Katoliški shod v Ljubljani slovesno in glasno poudarja načelo, da se mora in more ljudska izobrazba vršiti le na podlagi materinega jezika.

Katoliški shod obžaluje, da avtonomni zastopi ob jezikovnih mejah naravne te postave ne priznavajo. Katoliški shod obsoja v prvi vrsti postopanje šolskih oblasti na Koroškem, kjer se 100.000 slovenskih prebivalcev s silo odtujuje veri in narodnosti po nemških in utrakvističnih šolah.

Katoliški shod obsoja tako postopanje šolskih oblasti kot protikulturno, nemoralno in protizakonito silo ter pozivlja državno upravo, naj državne zakone že enkrat izvaja tudi v pri-logi Slovencev.

Katoliški shod se zahvaljuje višjim pastirjem, ki pastirujejo poleg drugih narodnosti tudi kaj Slovencev, za njihovo pastirsko skrb, katero posvečujejo tudi katoliškim Slovencem. Nasprotniki katoliške Cerkve zahtevajo ob jezikovnih mejah za ljudske šole, ki jih pohajajo slovenski otroci, veronauk v jeziku, ki je otrokom tuj!

„Narodna šola“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Gotovo bo vsak prijatelj koroških Slovencev z zadoščenjem pozdravil naše naznanilo, da se je glede »Narodne šole« v Št. Rupertu pri Velikovcu po več kot dvestoletnih obravnavah z družbo sv. Cirila in Metoda dosegel sporazum. Vrlim rodoljubom v obeh taborih, ki so neumorno v tem smislu delovali in tako omogočili, da se ta na najbolj ogroženi točki naše slovensko-nemške meje se nahajajoča šola ohrani, gre naša iskrena zahvala. Naši narodni nasprotniki so že škodoželjno pisali v svojih listih o propadu naše slovenske šole, ali njihove želje se ne bodo izpolnile, ampak naša »Narodna šola« bo, kakor dozda skozi 17 let, tudi še z naprej plodonosno delovala in reševala slovensko deco ponemčevanja. Na podlagi tega sporazuma vzamejo šolske sestre »Narodno šolo« od družbe sv. Cirila in Metoda v najem brez najemnine, samo proti plačevanju priznanice 10 kron na leto, s ka-

nimam nikogar, ki bi mi posodil tolikšno svoto.«

»Škoda, škoda, Pavel Petrovič,« je zmaljal knez z glavo, navidez zatopljen v skrbi. »Škoda, v tem slučaju si izgubljen. Bodi pripravljen na vse.«

»Milost,« je stokal Pavel Petrovič. »Milost, denarja nisem jaz vzel! Nedolžen sem! Prisegam!«

»Pusti besede,« je nadaljeval knez. »Neznosen si. Vedi se dostojno, sicer te dam odpeljati. Takoj odpeljati, razumeš! Prepo-vedujem takšne scene v moji sobi! Deficit je pri tebi. Trdiš, da si nedolžen. Tudi dobro; za svojo osebo ti verujem. Čuješ? Za svojo osebo. A samobsebi je umevno, da moraš primanjkljaj pokriti.«

Pavel Petrovič je padel knezu pred noge. »Nedolžen sem, visokost! Denarja nisem vzel. Imam ženo, otroke, visokost! Še čisto majhni in tako ljubki, visokost! Nedolžen sem vendar!«

Zaman se je skušal knez rešiti objema rok. Vedno bolj se ga je oklepala Pavel Petrovič.

Naenkrat se je knez energično otresel in zaklical:

»Rodje Markovič!«

Sluga iz predsobe je naglo vstopil.

»Vrzi tega lumpa ven, Rodje!« je ukazal knez in njegov glas je postal podoben sikanju kače. »Izroči ga straži. Zaporno povelje sledi. Marš!«

Rodje Markovič je pograbil Pavla Petroviča za vrat in ga dvignil. Ta se je strgal in iznova padel knezu pred noge.

»Milost! Usmiljenje! Nedolžen sem!« je prosil kleče.

»Rodje Markovič, stori že konec!« je velel knez trdo in sunil je na tleh klečočega v obraz, da mu je pritekla kri iz nosa.

To pot je Rodje z lahkoto dvignil Petroviča. Komaj je vstal, je udaril s pestjo Rodjo v obraz, da se je opotekel in planil je na kneza.

»Pravico!« je vpil. »Imam ženo in otroke, visokost!«

In zasadil mu je prste v vrat, da je knez omahnil na stol.

Rodje Markovič je dvignil svojo težko pest in podrl je Pavla Petroviča na tla, da je potegnil s seboj tudi kneza, čegar vrat je še vedno tiščal z roko.

* * *

Ko se je Pavel Petrovič zavedel, je čutil, da je zvezan na nogah in rokah; sedaj je vedel, da je njegova usoda zapečaten, da je vse izgubljeno. Jokal je, kričal, tulil od bolesti, a nihče se ni zmenil zanj.

Tako je prišel Pavel Petrovič Golčanin pod številko 787 z velikim odgonom v Sibirijo, ne da bi se poslovil od svoje družine. Bilo je to leta 1896.

Ko je pa leta 1908 padel knez Boguslav Stradonovickij v dvoboju, zadet od kroglje

političnega nasprotnika, so našli med zapuščino listino, ki je pričala o nedolžnosti njegovega tajnika Pavla Petroviča Golčanina. Zvedelo se ni nikoli, ali je knez napravil listino vsled pekoče vesti.

Pavla Petroviča Golčanina slučaj so še enkrat preiskali, in sodni dvor se je izrekel, da je dovolj velika kazen dvanajst let pre-gnanstva za napad na svojega predstojnika.

* * *

In sedaj, ljubi čitatelj, pogledaj na sliko, ki jo je izvršila mojstrska roka Ilje Rjepina.

Na vratih je slonel blede, onemogel mož z upadlimi lici, čegar blede obličje je bilo obrobjeno z razmršeno brado. A v njegovih očeh je plapolal ogenj veselja, vriskajoča radost, ki ni mogla prodreti iz slabotnih prsi, se je zrcalila v pogledu. Na preprosto mizo je stala uprta, slabotna, od dela izmučena žena. In dva otroka sta preplašeno gledala na hčzanega in slabo oblečenega moža.

Sedaj je žena drugič zakričala, a bil je to krik največjega veselja. Ali si morda že kdaj opazil, kaj vse vsebuje tak krik. Ljubez, srečo, up, veselje, blaženost. Veličastna simfonija človeškega čutenja. Drama nepopisne vzvišenosti.

In brez glasu sem stopil nazaj ter zaprl vrata . . .

tero šolske sestre priznajo, da ostane »Narodna šola« tudi nadalje last družbe sv. Cirila in Metoda. Stroške za vzdrževanje »Narodne šole« bosta pokrili družba sv. Cirila in Metoda in »Slovenska Straža«, in sicer bo prispevala »Slovenska Straža« sedem desetlin, družba sv. Cirila in Metoda pa tri desetine. Najemna pogodba stopi v veljavo dne 1. novembra t. l. in traja petnajst let. S tem je tudi šolskim sestram obstanek tukaj zagotovljen in bodo z naprej še z večjo vneto delovale v »Narodni šoli« za rešitev slovenskih otrok. V »Narodni šoli« se bodo podučevali dečki in deklice. Ko bo čez par let v četrtem razredu za en samostalni razred dosti dečkov, se bo k četrtemu razredu zopet otvoril paralelni razred za dečke in bodo šolske sestre na istem nastavile učitelja, ki bo tedaj v četrtem deškem razredu podučeval in obenem učil tudi telovadbo dečke ostalih razredov, na četrtem dekliskem razredu bo pa tudi z naprej podučevala deklice šolska sestra učiteljica. Ko je tedaj naši prepotrebni »Narodni šoli« zopet obstanek zagotovljen, pozivamo vse naše okoliške in mestne Slovence, da naj ostanejo zvesti naši šoli in se ne dajo po nobenem rogovilenju naših narodnih nasprotnikov od naše šole odtrgati, v kateri se njihovim otrokom zagotovi krščanska in slovenska vzgoja; nemščina se bo tudi gojila za potrebo, posebno v tretjem in četrtem razredu. Pri tej priliki priporočamo slovenskim staršem zopet dekliski internat naše »Narodne šole« in jih prosimo, da nam pošljejo za prihodnje šolsko leto, ki se začne ob Vseh svetih, prav mnogo gojenk. Naznani moramo pa še, da bodo šolske sestre letos ob Vseh svetih otvorile tudi **gospodinjstvo šolo** za šoli odrasle deklice. Gospodinjstvo šola je nujna potreba sedanjega časa za potrebno izobrazbo naših slovenskih gospodinj. Na Kranjskem je že več takih gospodinjstev šol, ki so vse zelo dobro obiskovane. Zoper gospodinjstvo šolo imajo nekateri ta predsodek, da se baje deklice v taki šoli odvadajo delu. Ravno nasprotno je res. Gojenke gospodinjstev šole bodo morale zelo pridno delati. Že zdaj so imele šolske sestre v internatu večje deklice, ki so se podučevale v kuhanju in ženskih ročnih delih. V gospodinjstvi šoli bodo morale gojenke z naprej še več delati. Poleg tega se bodo še učile veliko potrebnih nauk in navodil za gospodarsko potrebo. Vsako leto se bo napravilo dvoje tečajev: zimski tečaj od 1. novembra do 1. maja, in ako se oglasi dosti gojenk, tudi poletni tečaj od 1. maja do 1. novembra. Šolski poduk bo trajal vsak dan tri ure. Praktični zdravnik bo predaval, kako se moremo zdrave ohraniti, bo dajal nasvete o prvih pomočnikih, ako kdo v hiši oboli. Živinozdravnik bo podučeval o umni živinoreji, posebno goved in prašičev, bo dajal potrebna navodila, kako naj se živina zdravi. Šolska sestra bo podučevala o knjigovodstvu in računstvu. Tudi krščanski nauk se bo po dve uri na teden učil. Po končanem šolskem poduku se bodo gospodinjstev gojenke vsaki dan razdelile na razna dela, en oddelek bo šel v kuhinjo, drugi zopet k perilu ali k ženskemu ročnemu delu, tretji pa bo šel na bližnjo pristavo šolskih sester, da se bodo tam v kravjih in prašičjih hlevih vadile v umni živinoreji; vsi potrebni stroji bodo tam za izvrševanje mlekarstva na razpolago. Vse učenke gospodinjstev šole morajo biti gojenke šolskega internata. Mesečno plačilo za vsako gojenko znaša kakor dozda 26 kron. Da se gospodinjstvo šola otvori, se mora oglasiti vsaj 12 gojenk, ki morajo biti najmanj 14 let stare, boljše je, ako so stare 16 do 18 let, morajo biti zdrave in pravno nepokvarjene. Oglasila naj se pravočasno pošljejo šolskim sestram v »Narodni šoli« v št. Rupertu pri Velikovem. Slovenci! Nov kulturni zavod se vam odvarja, poslužite se ga. Kakor smo že zgoraj omenili, bo »Slovenska Straža« z naprej sedem desetlin prispevala za vzdrževanje naše »Narodne šole«, pa tudi za gospodinjstvo šolo daje veliko podporo, ona prevzame tedaj za nas koroške Slovence zelo veliko breme. Zavoljo tega je naša sveta dolžnost, da »Slovensko Stražo« podpiramo z vsemi močmi!

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravno kar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1913. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar:

1. Koledar za leto 1914.
2. Pravlјice.
3. Mlada Breda.
4. Zgodovina slovenskega naroda, 3. zv.
5. V tem znamenju boš zmagal.
6. Krščanska mati (molitvenik).

Kdor je doplačal 60 vinarjev za broširan, oziroma 1 K za vezan izvod, prejme: Zorislava.

Družba se bo potrudila, da prejmejo častiti udje knjige kolikor mogoče hitro.

Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu:

1. Amerika, Afrika in Azija.
2. Krška škofija.
3. Razni kraji.
4. Ljubljanska škofija.
5. Goriška nadškofija.
6. Tržaško-koprška škofija.
7. Lavantinska škofija.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti dekaniji ali župniji, v kateri se je vpisal.

Na poznejše izpremembe stanovanjske se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

Cenjene gospode poverjenike nujno prosimo, naj po prejemu »aviza« pošljejo takoj po knjige na železniško postajo, da ne bo sitnih reklamacij, ki povzročajo družbi samo zamudo in nepotrebnih stroškov. Vsem čč. gg. poverjenikom, ki prejmejo po železnici po več zabojev, uljudno naznanjamo, da se nahaja zapisnik udov vedno v zaboju z najnižjo številko.

Vsakemu zavoju so tudi priložene vpisovalne pole in potrdilni listki za prihodnje leto.

Stroške, katere so imeli čč. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti.

One čč. gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim prej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebnega prostora.

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Demonstracije v Gorici.

V nedeljo, dne 7. t. m., dopoldne so Slovenci v solnčni Gorici priredili v »Trgovskem domu« veličasten shod za slovenske mestne šole v Gorici. Shoda se je udeležilo okrog 1200 mož. Isti dan so nemški železničarji na javnem prostoru v Gorici imeli svojo pevsko prireditev, pri kateri so razvili novo društveno zastavo. Kljub temu, da je prosluli goriški postajenačelnik Wieser privlekel v slovensko - laško Gorico nemške delavce iz drugih dežel, da bi mogel začeti v Gorici hujskati, se Slovenci ne bi bili za to slavnost mnogo zmenili, če bi se bilo skrbelo, da bi nemški gostje ne bili korakali po mestu korporativno (skupaj) in s heil-klici izzivali Slovencev. Slovenci, ki so prišli ravno iz »Trgovskega doma«, si takega izzivanja niso dali dopasti. Pomislimo, kaj bi naredili Nemci, če bi prišli tako demonstrirati Slovenci v kako nemško mesto, na primer v Linc ali celo v kako dvojezično mesto, na primer v Celovec na Novi trg. Nemcev, ki jih je došlo le kakih 160, je pred slovenskimi demonstranti postalo strah in so začeli bežati. Najbolj je tekel z zastavo renegat Dernovšek. Policija, ki je prišla tudi iz Trsta na pomoč, je Nemce rešila iz neprijetnega položaja, iz kinematografa, kamor so zbežali.

Kakor se nam poroča, je Slovence najbolj razdražilo, da so prišli v Gorico izzivat Nemci iz »koroškega vilajeta«, ki Slovincem niti v lastni hiši ne privoščijo najnedolžnejših zabav. Zato so jim klicali: Poberite se nazaj v vilajet!

Prav dobro je poudarjal na shodu v »Trgovskem domu« gospod urednik Kremžar, ko se je dotaknil Nemcev s Koroškega, ki so prišli v Gorico na nemško slavnost: Kaj bi bilo, ako bi goriški Slovenci bili tako drzni, da bi nameravali prirediti v Celovcu na javnem trgu razvitje svoje zastave. Neusmiljeno zatirajo koroški Nemci koroške

Slovence, in knjižica, spisana v nemškem jeziku, ki nosi naslov »Aus dem Wilajet Kärnten«, nam jasno priča, kako grdo postopajo koroški Nemci proti Slovincem. Slovenci smo patrijotičen narod in kot tak zaslužimo boljše življenje. A pri nas v naši ljubi Avstriji je že tako, da se najslabše godi onim narodom, ki so čuvaji države.

Med »nemškimi« gosti pa so bili tudi zapeljani Slovenci, ki niso vedeli, v kakšen namen da se v resnici vrši nemško slavlje v Gorici, da je naperjeno proti Slovincem in aranžirano od proslulega postajenačelnika Wieserja. Saj so bili med gosti tudi Korošci iz Borovelj, ki so z demonstranti slovensko govorili ter izjavljali: če bi bili vedeli, da je to društvo nacionalno, bi ne bili prišli. Oni, pravijo, niso ne Slovenci, pa tudi Nemci ne. Oni so prišli kot delavci. Drugi so dejali, da so jih goriški Nemci nafarijali, češ, da je Gorica »stramm deutsch«. Sedaj pa vidijo, da ni res. V Gorico jih več ne bo. In res so se večinoma kmalu popoldne odpeljali. Do nadaljnjih večjih srečanj med Nemci in Slovenci ni bilo. Toliko pa je gotovo, da so Nemci iz Gorice nesli vtis, da so v Gorici gospodarji Slovenci.

Aretiranih je bilo kakih dvanajst oseb, pa so bile zopet izpuščene. Demonstracija pa ni bila divja, kakor jih uprizarjajo n. pr. nemški nacionalci, ker se nobenemu Nemcu ni kaj žalega zgodilo; niti en kamen ni padel, čeravno jih je bilo ravno tam na kupe. Med Slovenci je pač druga kultura kakor med svobodomiselnimi Nemci, ki so v Celovcu slovenske dame opljuvali in šipe pobijali.

Pozor!

30 — 50 kron ceneje kakor v vsaki tovarni ali zalogi kupite pri meni izvrstno kolo ali šivalni stroj. Popravila in pnevmatike po nizki ceni. **Matija Planko, Celovec, Šolska ulica št. 5-6-7.**

Dnevne novice in dopisi.

Osebna vest. Č. g. Anton Benetek, župnik na Djekšah, se je moral podvreči dvojni operaciji, ki jih je srečno izvršil g. dr. pl. Arlt v sanatoriju »Marija Pomagaj« v Celovcu.

Na c. kr. državni gimnaziji v Celovcu bo vpisovanje v prvi razred vstopivših dijakov dne 15. septembra od 9. do 12. ure in od 3. do 5. ure ter 16. septembra ob 9. uri sprejemni izpit. Vpisovanje drugih učencev bo 16. in 17. septembra.

Odkritje spomenika. V Šmohorju so se 6. in 7. septembra vršile lepe slavnosti in odkritje spomenika v proslavo avstrijskega orožja v letu 1813. Navzoč je bil tudi nadvojvoda Peter Ferdinand ter g. deželni predsednik dr. baron pl. Fries-Skene.

Ostro streljanje pri manevrih. Pri letošnjih vojaških vajah v Zilski dolini so streljali s topovi tudi ostro, in sicer na močne utrdbe na planini Polinik. Streljali so tudi s težkimi 24 centimeterskimi topovi. Topničarji so se dobro izkazali in so trdnjavo razbili, nakar jo je zavzelo 30. avgusta z lahkoto moštvo pešcev.

Nezgodna vrtači. Turistinja, o kateri se je poročalo, da se je ponesrečila na Vrtači, je gdčna. Vykouhal iz Celovca. Zdrknil ji je nahrbtnik in ko ga je šla iskat, je v skalovju zašla, da ni mogla ne naprej ne nazaj. V tem mučnem položaju jo je stresal mraz, pral dež in plašila noč, dokler je ni rešila vojaška rešilna ekspedicija. Bati se je bilo, da dobi kako vročinsko bolezen, ker jo je tresla mrzlica, pa revica se je kmalu v koči toliko okrepčala, da je šla peš v dolino, dokler ni pridrdral nasproti avtomobil, ki jo je popeljal v Celovec.

»Südmarka« je imela svoj letni občni zbor v Inomostu. Prihodnje leto pride strahit v Celovec. Njeno premoženje je znašalo koncem lanskega leta 1.837.417 K.

Drobne vesti. (Najboljša plaval-k a.) Gdč. Krista pl. Szabo z Dunaja je najboljša brzoplavalca v naši državi. Pred nedavnim je pokazala svojo plavalno spretnost tudi na Vrbskem jezeru. Plavalica je od Vrbe do Poreč — nad 9 kilometrov — in potrebovala za to samo tri ure in štirideset minut. V čolnu so jo spremljali njena mati, dr. pl. Fränkel in dr. Heršman, ki je gledal

Slovenci, podpirajte »Mir« z inseriranjem!

na uro. — (Vrtoglave poizkušnje z letalnim strojem.) Francozi so izumili najboljše letalne stroje. Kar počenjajo francoski letalci, je že kar neverjetno. Višek vrtoglavoosti je pa dosegel francoski letalec Pegoud, ki se z Blériotovim letalnim strojem po zraku prekupicava, kakor poreden fant, ko po zemlji preobrača kozolce. Zraven pa še trdi, da ga nič ni strah, ko postavlja svoj aparat »na glavo«, hrbet itd. — (Trinajstkratni morilec.) V Mühlhausnu na Nemškem je umoril 35 let stari učitelj Wagner svojo ženo in svoje štiri otroke, zažgal pet poslopij, ustrelil sedem meščanov in enajst let staro deklico, ranil pa najst drugih oseb. Šele potem so ga mogli ukrotiti. Pri sebi je imel pismo, ki ga je pred šestimi leti spisal in v katerem napoveduje svoja krvava dejanja. Zdravniki pravijo, da je storil vse zločine pri pameti, kar pa ni verjetno. Sam pravi, da je zmožen za hudiča izvršiti vsako, še tako veliko hudobijo. Pri aretaciji je bil hudo, pa ne smrtno nevarno ranjen. — Angleži si hočejo nabaviti veliko zračno brodovje, da ne bodo samo na vodi, ampak tudi v zraku najmočnejši. — Iz Berolina bodo v kratkem razposlali po Slovenskem 5000 izvodov protestantskega svetega pisma v slovenskem prevodu. Stavek so stavili v Kleinmayerjevi tiskarni v Ljubljani, a iz previdnosti je niso marali tam tudi tiskati. — Srbski patriarh Bogdanović iz Karlovca se je mudil od 13. avgusta v gaštanjskem kopališču. Naenkrat je izginil. Njegov klobuk so našli ob obali naraslega gorskega potoka Aache. Sodijo, da je zdrknil s polzke brvi. Ljudje pripovedujejo, da je bil ves čas v Gaštanju zelo potr, in sodijo, da se mu je omračil um.

Celovško gledališče se odpre 27. septembra.

Koroško za »Slovensko Stražo«: Po g. Franu Reichmanu v Lipi, nabrano ob priliki godovanja č. g. Roka Tojnko, provizorja v Lipi, 11 K 44 vin.; po č. g. Josipu Dobrovc, župniku v Črni pri Prevaljah, iz nabiralnika v Velikovcu 18 K.

Samomor. V gostilni »Pri zlatem studencu« se je v soboto, dne 6. t. m., obesil neki tujec. Po veri je bil žid.

Prusi so te dni »ogledovali« našo lepo avstrijsko-slovensko zemljo. Na Koroškem so si ogledali falirani »Karawankenhof«, Celovec, Železno Kaplo in Jezerski vrh. Preko Beljaka so se odpeljali na Solnograško.

Slovenska trgovska šola v Trstu (s pravico javnosti). IV. šolsko leto. Šola obstoji iz pripravljalnega in dveh trgovskih letnikov. V prvi letnik se sprejemajo najmanj 14 let stari absolventje meščanskih ali nižjih srednjih šol ali pripravljanih letnikov na trgovskih šolah. Kdor nima te šolske predizobrazbe, dela lahko vsprejemni izpit iz slovenščine, računstva in geometrije, zemljepisja, prirodoznanosti in fizike. — V drugi letnik se lahko sprejemajo absolventje prvega letnika na kaki drugi trgovski šoli. — V pripravljalni letnik vstopijo lahko najmanj 13 let stari učenci, ki so dovršili vsaj prvi razred meščanske ali srednje šole. Ako se oglasi vsaj 20 deklic, se odpre tudi prvi letnik dekliške trgovske šole za tiste učenke, ki so dovršile meščansko šolo ali kako tej podobno; če se to število ne doseže, se uvrščajo deklice v deške razrede. — Vpisovanje bo dne 16. in 17. septembra 1913 v novih, modernih prostorih ulica Stadion 21/I od 9. do 12. in 3. do 6. ure. Vpisnina znaša (za nove učence) 5 K, prispevek za učila 4 K (plačajo vsi učenci). Šolnina znaša 200 K (mesečno 20 K, desetkrat) za trgovske letnike, 80 K za pripravljalni. Revni učenci se lahko deloma ali povsem oproste plačevanja šolnine, deklice se sploh ne oproste. — Nadaljnje informacije daje šolsko ravateljstvo.

Zopet kak Redl? Kakor se je izvedelo, se je dne 25. avgusta ustrelil v Pragi neki poročnik. Zdi se, da je ta samomor podoben komandiranemu samomoru polkovnika generalnega štaba Redla. Dopoldne imenovanega dne so videli ljudje hiteti mladega častnika od 8. domobranskega polka v največji naglici po Spornjerjevi ulici in izginiti v neki hiši, v kateri stanujejo skoro sami oficirji. Sledila sta mu pa en štabni častnik in en stotnik istega polka, ki sta obstala pred hišnimi durmi. Ko se je kmalu na to iz hiše slišal pok, sta šla oba častnika v poročnikovo sobo, kjer je ležal

na tleh hudo ranjen. Z mize sta vzela zapečaten pismo in odšla. Poročnik je tako hudo ranjen, da ni upati, da bi okrevl.

Borovlje. (Inštalacija.) Nad vse sijajno se je izvršila tukaj v sredo 3. t. m. inštalacija gospoda župnika Franca Vuka. Ogromna množica vernega ljudstva in izredno veliko število duhovnih sobratov je počastilo gospoda župnika, ki si je znal v kratkem času svojega bivanja tukaj kot provizor pridobiti srca vseh poštenih ljudi. Na mnoga leta!

Žitaravas. (Otrok ponesrečil.) V ponedeljek dne 25. avgusta je padla v škafo vrele svinske piče tri in pol leta stara deklica Marija Tacol, vnukinja tukajšnjega gostilničarja in župana Jožefa Plaša, ter se poškodovala tako, da je štiri dni potem vsled opeklin umrla. Pomilovaje ubogega otroka bi si drznili pripomniti, da naj bi se gospod župan manj brigal za »žlebe« krog tukajšnjega slovenskega »Društvenega doma« in bolj za varnostne odredbe v svoji hiši. Preteklo zimo je padel sam na ledu pred svojo hišo in se močno poškodoval, pred nekaj tedni so komaj udušili ogenj v njegovi sobi in sedaj ta žrtev! Pometajmo le pred svojim pragom najprej, potem šele pogledimo drugam, gospod župan!

Št. Janž v Rožu. (V odgovor na članek »Der „Mir“ wird nervös« v št. 35. »Allg. Bauernzeitung«.) Kdo da je postal nervozen, pač ni težko razsoditi, ako se here gori omenjeni dopis, v katerem kar mrgoli izrazov kakor: windische Krakeeler, Schmierfinke itd. Takšne izraze more rabiti le duševen revež v svoji onemogli jezi, kakršen je dopisun lutrovske »Bauernzeitunge«. Značilno je, da dolži duhoviti dopisun kar celo vrsto Slovencev kot dopisnike zadnjega »Mirovega« članka, kakor da bi eden posamezen ne bil zmožen spisati tak nedolžen dopis. Menda misli, da vlada tudi med našimi vrstami takšna duševna revščina kot pa med njegovimi pristaši. Da je naše Slovensko izobraževalno društvo našim nemčurjem trn v peti, smo že davno vedeli; a ker hoče dopisun »Bauernzeitunge« nekoga izmed nas spominjati njegovih sinovskih dolžnosti — kakor da bi vsled dela za izobraževalno društvo iste zamenjal — mu svetujemo, da takšne opomine uporabi raje za svoje pristaše. Iz prizanesljivosti ne objavljamo slučajev, razen če jih dopisnik »Bauernzeitunge« želi. Iz dobrohotnosti pa vendar svetujemo gospodu dopisunu, da naj ne hodi na solnce, ko ima sam maslo na glavi. Dopisunovo tajitev, da otrok šolarjev ni bilo na plesišču, pa lahko ovržemo s pričami.

Črna. Neki fant mi je dostavil dopisnico s sledečim naslovom: An Herrn Rudolf Stane Schwarzenbach Kibitz halt das grosse Maul? 123456789101112345 m lange Zunge Heil Windischer Holadria. — Lepa cvetka iz vrta črnkega nemčurstva. — R. Stane.

Škofiče. (Volitev.) Dne 7. t. m. je bil zopet na novo za župana izvoljen naš vrli narodnjak Čezar Anton p. d. Janaž, za svetovalce Žlajhar Miha, trgovec, Toff Jožef p. d. Brun, Jakobič France p. d. Ajtoni, vsi odločni našinci.

Rikarja vas. (Narobe svet.) Bilo je dne 1. t. m., ko pridem na našo železniško postajo, da bi se odpeljal. Kakšna slika se mi nudi pred blagajno! Stoji tam slovenska kmetica iz okolice. Ko je bilo še temno, je že vstala, popravila in pripravila je doma vse potrebno, potem pa zabasala na roko torbo in hitela na vso moč na postajo, kolikor so ji pripuščale izmučene noge, ki se morajo truditi vsak dan po grudi. Tu na postaji stopi hitro k blagajni (prišel je namreč že signal, a ona še ni imela voznega listka) ter prosi za list na Beljak. A uradnik je trd Nemec in ne ve niti, kaj in kje je Beljak. Nato vprašuje vsa zmedena in žalostna: »Ali še dor ne gre ta vlak?« Pa uradnik seveda tudi tega ne razume. To je bil trenutek za bogove! Eden drugega gledata in nobeden ne razume. Ko pristopim jaz, me žena tako milo prosi, da bi ji pomagal. Srečna je bila, ko je imela listek in ko je izvedela potrebno, jaz pa sem se moral smejeti. Da, smejeti, pa seveda ne ubogi priprosti mamici, ampak smejeti sem se moral temu, ker smo Slovenci tako ponižni in zmerni, da pustimo, da se nastavljajo v čisto slovenskih krajih, na postajah, ki sta v področju slovenskih občin z zavednim ob-

činskim zastopom (kakor sta pač ona v Št. Vidu v Podjuni in v Škocijanu) nemški železniški uradniki. Oba uradnika na postaji Rikarja vas sta namreč trda Nemca. Občimam Št. Vid in Škocijan pa kličemo tu: Zganite se in poskrbite tudi, da bode dobila postaja v popolno slovenskem kraju tudi slovenski napis! Kdor nič ne zahteva, tudi nič ne dobi, to velja, kakor uči izkušnja, vsaj za nas uboge koroške Slovence.

Medgorje. (Ogenj.) V petek, dne 5. t. m., ob pol 10. uri dopoldne je zvon naznanjal — ogenj! Na vasi kake dve minuti od cerkve se je kadilo in je že gorela streha p. d. Šnolarjeve kajže. Seveda je ogenj celostreho vpepelil; saj kaj drugega, tako ni bilo tam. Nihče ne ve, kako da se je ogenj začel; saj nihče tam ne stanuje, ker lastniki so zdaj v Celovcu. Kdo je to kajžico zažgal, ve sam ljubi Bog!

Podgrad. (Nesreča.) Dne 5. t. m. zjutraj je Štefan Maček p. d. Iličev sin v Goricah menil peljati iz gozda skorje v Celovec. Voz je padel po nesreči na njega, zakril ga do prsi in mu poškodoval noge tako, da je moral p. d. Brodnik peljati, pa ne skorje, ampak njega v Celovec v bolnišnico. Štefan je oženjen, oče šesterih drobnih otrok, star šele 40 let. Bog daj, da bi kmalu okrevl.

Črna. (Ljube »štince«.) V št. 204. z dne 5. t. m. ste me blagovolile celo v uvodniku počastiti. Trdite, da sem kot Slovenec v Velikovcu deloval za svoj narod. S tem ste dokumentirale, da izpolnjujem temeljito član 19. državnih temeljnih zakonov, koje je podpisal presvitli vladar Frančišek Jožef I. To je eno. Drugo pa, kar vam ni prav radi dvojezičnega poučevanja krščanskega nauka v šoli in demonstracij v cerkvi, si pa odločno prepovem, da bi mi dajali v tem oziru nauke taki, ki še ne vedo, ali se sveta maša daruje dopoldne ali popoldne. — Jožef Dobrovc, župnik.

Velikovec. (Grozna novica.) Naše mesto je obdano od strašne slovensko-klerikalne povodnji, v kateri se nahaja grozovita pošast. Ni čuda tedaj, da je nemški mišel čisto zbehan, da udriha v groznem strahu na vse strani ter skuša uničiti klerikalnega zmaja. Pa ko mu hoče odsekati eno glavo, mu jih zraste takoj sedem drugih. Zato tako strahovito zdihovanje in tarnanje in blebetanje po »štinceh« in »bauerncajtungi« v zadnjem času. Škoda, da je še tako dolgo do predpusta, za sedanje resne čase takšna kolobocija ni prav na mestu. Morda se pa vendar usmili — na Koroškem — vsemogočni Volksrat našega mihelna, in da pobesiti ali pa pometati v Dravo vse Bogu, narodu in cesarju zveste Slovence velikovskega pašalika, sicer bo — joj, joj!

Glinje. (Občinske volitve.) Kakor se je že zadnjič kratko poročalo, smo imeli pri nas 1. septembra občinske volitve, pri katerih smo častno zmagali. Boj je bil silno huder, kakor ga še ni bilo prej takega. Nasprotniki so napeli vse sile, da bi dobili občino pod komando »Volksrata«, pa se jim ni posrečilo. Obetali in storili so vse mogoče. Pred vsemi župan Ogris iz Borovelj in njegov pribočnik Franc Sodija, sin poštenega in zavednega narodnjaka, kateri je stal vedno med prvimi v naših vrstah. Sin pa je v službi »Südmarke« in »Volksrata«. Prišli so torej vsi poglavarji boroveljske okolice volit osebno, da bi lažje vplivali na delavce puškarje, ki imajo od njih delo in jih imeli pod strogo kontrolo. Tako je moral marsikateri drugače storiti, kakor mu je srce in vest velela. Za nemškutarje se je tudi posebno trudil resenški Paukar. Sreče pa ni imel, je preveč priljubljen. Le tam so ga ubogali, kjer jim je travnik dal pokositi zastonj in jim obetal sreč. Ker je tudi tistim volilcem, ki bodo z njim, obetal agrarične ponije, ga zdaj po volitvi babe povprašujejo: »Pavkar! Kje pa imate konjije?« česar seveda ne sliši rad. Ali vse to je bilo zaman. Zmaga je bila na naši strani in če bi ne bili imeli nasprotniki toliko zunanjih pooblastil, bi tudi še teh treh možakarjev ne bili spravili v tretjem razredu v odbor. Izid volitve je sledeč: Tretji razred naši 78, nasprotniki 80 oziroma tudi 78 glasov. Izvoljeni naš 1, nasprotni 3 odborniki. Drugi razred naši 18, nasprotniki 15 glasov. V prvem razredu so jo pa nasprotniki že pred volitvijo popihali, ko so videli, da nič ne opravijo, in je bilo oddanih 13 glasov za na-

še kandidate. — Kakor čujemo, je vložen od nasprotnikov proti volitvi protest. Rešitev tega pa čisto mirno pričakujemo, ker vemo, da bi pri zopetni volitvi nasprotniki popolnoma pogoreli, če ne bodo pogoreli že z njih protestom.

Velikovec. (Tudi kultura.) V četrtek zvečer, dne 28. avgusta t. l., je sedela družba Slovencev (pevcev) na vrtu Narodnega doma. Pokazati smo hoteli hvaležnost in doprinesti čestitke ob priliki godu č. g. pevovodju in kanoniku Želu. Da smo se obnašali pošteno, kakor se spodobi poštenim slovenskim fantom, je dokaz, da je bil cel čas v naši družbi poleg že omenjenega č. g. kanonika Žela tudi še č. g. dekan Simon Čemer. Zapeli smo mnogo slovenskih pesmi. Toda kakor našim germanskim Velikovčanom vse smrdi, kar je slovenskega (samo kronce ne), tako jih bode v oči tudi slovensko petje. Naenkrat so nas začeli oblivati z vodo. Odkod se je to zgodilo, nam ni znano, faktum pa je, da se je to moralo zgoditi bodisi iz tamošnje ulice ali pa iz okna hiše gospe Buch. Res žalostne razmere! Poštenim Slovencem se takorekoč zabranjuje poštena zabava v lastnih prostorih! Kaj bi rekli oni hajlovci, ako bi jih Slovenci napadali v raznih prostorih, kakor pri Glančniku, Čebulu, Plešivčniku itd. Kakor pri Glančniku je večkrat nad dvanajsto uro tako vpitje, tak polom, da ljudje v sosednjih hišah sploh spati ne morejo. Gospod Pinterič, glejte rajši bolj na red in mir v Velikovecu, kakor pa da napovedujete boj poštenim Slovencem!

Podravlje. V nedeljo, t. j. 21. t. m., bo za nas Podravljane poseben praznik. Obiskali nas bodo namreč brnški fantje in dekleta, ki bodo igrali veliko in krasno narodno igro iz resničnega življenja »Deseti brat«. Že »Miklova Zala« nam je tako ugajala, da bi jo bili radi videli še enkrat, a »Desetega brata« je izdala Družba sv. Mohorja in je tako lep, da bi bilo škoda, če bi ga kdo ne videl. Obenem pa se vrši tudi letni občni zbor podružnice »Slovenske Straže« za Marjono na Zili in okolico in bodo v odmorih igre govorili tozadevne govore gospod župnik in pisatelj Meško »Naše rane«, g. medicinec Erat pa govor za mladeniče in dekleta. Igro »Desetega brata« vodi g. Bratina od slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani. Začetek je ob pol štirih popoldne pri g. J. Vosperniku. Pridite torej v obilnem številu! Na veselo svidenje!

Št. Jurij v Vinogradih. (Nagla smrt) je pobrala pridno in skrbno kmečko gospodinjico Katarino Vedenik, p. d. Petrinjo v Grumčičah, šele v 31. letu njene starosti. Prišla je v torek, 2. t. m., na travnik, da bi pomagala družini pri delu, pa komaj je prišla, se je zgrudila na tla in bila mrtva v par minutah. Kako so jo ljudje spoštovali, je pričala velikanska množica, ki jo je spremljala k večnemu počitku. Pokopal jo je domači gospod z asistenco tinjskega gospoda kaplana Božiča. Ker je bila žena načelnika požarne brambe, se je udeležila pogreba tudi požarna bramba. Kdo bo potolažil moža in skrbel z materinsko ljubeznijo za šest nedoraslih otrok? Dobrotljivi Bog naj čuva nad njimi kakor tudi naj sprejme neumrjočo dušo blage rajne matere v svoje večno plačilo!

Iz važenberske okolice. V zadnji dopis, ki prav pravično biča in obsoja te večne lumparije in nemškonacionalne prireditve, ki se napravljajo letos po naši občini, se je dopisniku urinila mala pomota, ki se naj popravni resnici na čast. Pri nemškonacionalni lumpariji na Blatu dne 24. avgusta ni bil navzoč župan Metnitz iz Celovca, ampak Metnitz iz Pliberka.

Žitaravas. Tukajšnje K. s. izobraževalno društvo »Trta« priredi v nedeljo dne 14. kimovca t. l. v Društvenem Domu v Žitaravasi Konstantinovo in Einspielerjevo jubilejno zborovanje s primernimi govori in uprizoritvijo lepe in pomenljive igre »V tem znamenju boš zmagal«. Začetek ob 3. uri popoldne. K prav obilni udeležbi vabijo prireditelji.

Kazaze. (Slavlje cesarjevega rojstnega dne), katero je c. kr. veteransko društvo za okraj Dobrlaves letos prvič praznovalo pri nas, se je izvršilo društvu v vso čast. Slavnost se je vršila obenem s slavnostjo obletnice cerkvenega blagoslovljenja ob najlepšem vremenu in ob izredno

mногоštevilni udeležbi ljudstva ma nedeljo dne 24. avgusta. — Ob sviranju društvene godbe je moštvo društva, ki se je slavnosti udeležilo, z društveno zastavo na čelu ob pol devetih dopoldne ukorakalo v vas, na kar se je polnoštevilno udeležilo v najlepšem redu z drugimi verniki obhoda s svetim Rešnjim Telesom, slavnostne pridige in slovesne sv. maše. S tem so člani društva pokazali, da hočejo biti verni kakor je veren njih najvišji poveljnik, naš skupni presvetli vladar. Kdor je zvest Bogu, bo tudi zvest cesarju. V pridigi, katero je imel domači g. župnik, smo pregledali na naglo slavne liste avstrijske zgodovine od Rudolfa Habsburškega do današnjih dni in smo mašli, kako je habsburška vladarska rodovina vselej goreče častila sv. Evharistijo in kako so njenemu zgledu sledili tudi drugi slavni možje te države in kako mu zlasti v novjšem času sledi vse verno avstrijsko ljudstvo. Po sv. maši je pevski zbor zapel še cesarsko pesem in so se tudi opravile molitve za vse mrtve člane veteranskega društva kakor tudi za vse rajne avstrijske vojake, nakar se je cerkvena slavnost zaključila. Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo! — Popoldne je imelo društvo v gostilniških prostorih pri Najbirtu letni občni zbor, na katerem je poročal društveni načelnik g. L. Winkowitsch, kateremu gre največja zasluga, da se je slavnost obhajala res v patriotičnem duhu. Povdarka potrebno je zlasti še to, da zabavni del prireditve ni trajal do pozne noči ali celo do ranega jutra, ampak da se je končal že ob šesti uri zvečer, dejstvo, ki je na podobnih slavnostih zelo redko, ki pa je le v čast c. kr. veteranskemu društvu in bo njegov ugled ne zmanjšalo, ampak le povzdignilo.

Velikovec. (Še nimajo dosti blama ž.) Lutrovske »štímce« z dne 5. septembra t. l. so se po dolgem času zopet spominjale bivšega kanonika, č. g. J. Dobrovca. Toda kakor vedno, tudi topot lažejo, kakor je to nemško-protestantovska navada. Kar v prvem stavku očitajo Dobrovcu, da je zanesel »nemir, prepir in sovražstvo« na Spodnje Koroško. Ravnoisto so trdili tudi judovski farizeji o Kristusu. V Dobrovcu »niso videli duhovnika, temveč le »politika«. Dopisnik »štímce« je glede prve trditve sebe in pristaše jasno označil. Saj ljudje, ki leto in dan ne vidijo cerkve od znotraj, itak ne morejo »videti duhovnika«. Če bi pa duhovnik (četudi rodom Slovenec) govoril, kakor kateheti, ki jih podpirajo občine, na »šulferajnskih« in »südmarkinih« shodih, bi pa ne bil noben »politik«. Kot politik je Dobrovce »Velikovcu največjo škodo napravil«. Da je pobijal znano nemško politiko, s katero so velikovski meščani skrajno nezadovoljni, je storil le obče dobro delo. Dopisnika lutrovskih »štímce« jezi, da so poleg slovenskih časopisov kanonika Dobrovca povodom njegovega odhoda hvallili tudi seveda samo »klerikalno-nemški« časopisi; tega pa ne omeni, da so celo nemškonacionalni Velikovčani obžalovali njegov odhod! Naj govori njihov največji gromovnik zagrizeno nemškonacionalni strokovni učitelj na meščanski šoli, gosp. **Andr. Hornbogner**, ki je v gostilni pri Šternbirtu rekel: »Škoda za Dobrovca, bil je nasprotnik, toda dostojen in odkrit!« »Mein Liebchen, was willst du noch mehr?« Dalje pišejo »štímce«, da je mestni občinski odbor soglasno sklenil dne 28. marca 1913 na knezoškofijski ordinarijat protest zoper kanonika Dobrovca, in sklepa iz tega, da tako sodi vse nemško velikovsko meščanstvo. Prvič ni res, da je ta protest bil l. 1913., temveč tako neumnost so znani naši mestni občinski očetje storili že l. 1912. Zraven pa moramo omeniti, da so bili pri tem »soglasnem občinskem sklepu« tudi taki, ki so imeli kot obrtniki tudi že v tukajšnjem »Narodnem Domu« zaslužek. Drugič pa zopet ni res, da »tako sodi o Dobrovcu« velikovsko mesto«. Za neumnosti, ki jih v takih slučajih dela občinski zastop, vendar ne morejo biti odgovorni vsi meščani. Saj je že svetovnoznano, kako se voli velikovski občinski zastop. Besede: »Da, če bi mestne hranilnice ne bilo, bi pa čisto drugače izpadle občinske volitve«, vendar dovolj povejo. (Dokazi so na razpolago.) Satarska je trditev, da bi bil Dobrovce v časopisju deloval na bojkot nemških trgovcev. Kje imaš, ti umazana nemškutarska ali

nemška duša dokaze? Pač pa je narobe res, da je Dobrovce poštene in dobre nemške trgovce na njihovo prošnjo v »Miru« in tudi »Slovcu« celo anonsiral in jih tudi iz lastnega nagiba priporočal. Tudi je imel praktično načelo (in ga tudi izvrševal), pustiti zaslužiti domačim obrtnikom in trgovcem. Priče so na razpolago. Nemško-nacionalni občinski odbor pa pri novih stavbah (Goldbrunnhof) pripusti tuje podjetnike! Kdaj je g. Dobrovce pisal »sramotilne članke« zoper nemške hranilnice in »nemški Lagerhaus«? Pač pa je narobe resnica. Ali ni ravno zgoraj omenjeni Hornbogner pred dvema letoma pri občnem zboru velikovske šulferajnske podružnice pri Šternbirtu naravnost rekel: »Podpiranje »Narodnega Doma« od strani Nemcev se obsoja.« Tako smo brali v nasprotnih časnikih. Kar »štímce« očitajo Dobrovcu, da je »svojevoljno« poučeval krščanski nauk dvojezično, zopet ni res. Imel je nalog od svoje duhovske oblasti, tako ravnati. Tudi ni res, da bi bil otrokom »vsiljeval« slovenske (windische Religionsbücher) veroučne knjige. Temveč resnica je, da so take knjige otroci sami zahtevali. Sicer pa naj nemško-nacionalni »šmirfink« vé, da katehet ni noben germanizator, temveč veroučitelj. In to je bil kanonik Dobrovce. Za to trditev lahko postrežemo z dokazi od kompetentne strani. Če otrok nima učne knjige (učitelj Wigele je za to poskrbel), potem se tudi ne more učiti in ne more znati. Morda bi pa nemško-nacionalni učitelj otroku, ki še ust ne odpre, ali naravnost izjavi: »n'če znam«, pri klasifikaciji zapisal »1«? Kar trdijo hinavske »štímce« dalje, da je kanonik Dobrovce vrgel »gorečo bakljo« med nemško in slovensko ljudstvo, je zopet toliko laži kakor besed. Ravno g. Dobrovce je bil tisti, ki je pri zborovanjih poudarjal: »Naš boj ne velja dobrim in poštenim Nemcem, te hočemo spoštovati in v miru živeti z njimi; boj velja ednolestranski in njihovim pogubonosnim načelom.« Na razpolago so pristni (ne fabricirani) Nemci, ki so to slišali. Da bi bili velikovski Nemci »cerkvena opravila kanonika Dobrovca le protivoljno trpeli«, je nezaslišana ironija nasprotnega dopisnika. Pri ljudeh, ki leto in dan ne vidijo cerkve od znotraj in se niti takrat ne udeležijo sv. maše, kadar se opravlja za lastnim očetom dan po pogrebu, sploh ni pričakovati kaj boljšega. Zato pa tudi dopisnik odobruje žalostni samoumor bivšega vovbrskega učitelja. Ali tega pa ne pove, kako je potem njegov brat pri kanoniku Dobrovcu prosjačil za cerkveno zvonjenje! Dopisnik hoče dokazati, da se radi kanonika Dobrovca Velikovčani niso udeležili procesije na praznik sv. Rešnjega Telesa. Zopet hinavstvo! Brez malih izjem (in te so po veliki večini [99%] Slovenci) se procesij v Velikovecu meščani že od davnih časov niso udeleževali. Tako je bilo že pred dohodom kanonika Dobrovca. Učitelji na meščanski šoli pri tej priliki vprežejo vedno nemškega paradekateheta za nadzorstvo za vseh šest razredov, da morejo sami potem prodajati svoja zijala. Kar »trdi mirno« nasprotni dopisnik o obisku v cerkvi pri božji službi kanonika Dobrovca, da je bila slabo obiskana, pa zopet moramo z žalostjo konstatirati, da je to v Velikovecu vedno tako bilo. Nedeljo, predno je nastopil kanonik Dobrovce, je pridigoval pri prvi božji službi v Velikovecu nek nemški kapucin, in ta je rekel: »Pri prvi božji službi se v Velikovecu ne izplača iti na prižnico.« Da je druga božja služba boljše obiskana — to je bilo tudi prej —, ni zasluga nemškega kateheta, temveč je to pripisovati času, ki je najugodnejši, in pa mnogoštevilnim šolarjem iz obeh šol, ki že skoraj sami cerkev napolnijo. Sicer pa Kristus ni farizejev izpreobrnil in nemški katehet Velikovčanov ne bo. (Izrečno pa moramo poudarjati, da še tudi v Velikovecu, zlasti med ženstvom, lepo število izpolnjuje svoje krščanske dolžnosti.) Trditev, da »90% velikovskih meščanov načeloma radi Dobrovca ne gre več v cerkev«, je le slabo izpričevalo za nemškega kateheta! Ali ni pisala pred leti lutrovska »Allg. Bauernzeitung: »Gebet uns deutsche Priester, dann wird wieder Jung und Alt dem Gotteshause nahen?« Sedaj ga imate, ki gre z vami skozi drn in strn; toda duhovnik je pri vas le duhovnik, če je tudi Nemec, se pač reče:

»Pfaff bleib Pfaff.« Očka P., ali se spominjate na te besede? — V nadaljnjem ni dopisniku po volji, da so kanoniku Dobrovcu priredila izobraževalna društva iz okolice slovesno odhodnico. Tam je videl nemški privandranec celo vrsto »farjev« iz okolice. Če bi bil sam navzoč, bi bil videl edino enega duhovnika izven Velikovca. Če se je pa pustil nafariati, je to njegova stvar. Če je Dobrovce organiziral slovensko ljudstvo v okolici, je imel kot Slovenec gotovo več pravice do tega, kakor pa razni narodni renegeti, kojih Slovenci nikdar nismo sem klicali. Privandranec so v vaših, ne pa v naših vrstah! Kdaj je še kak slovenski duhovnik ali narodnjak šel v nemške kraje delat propagando za slovensko stvar? Nesramno je nadalje tudi očitiranje političnemu uradniku pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Velikovcu, češ da bi bil ta zaščitnik slovenske stvari na Spodnjem Koroškem! Ali je med Nemci res že tako daleč prišlo, da ne sme politični uradnik niti več **pravičen** biti nasproti Slovincem? Iz celega članka lutrovskih »štivic« je razvidno, da prihajajo te vrstice zares »Aus dem Wilajet Kärnten«.

Steckenpferd-

Illijnomlečnato milo

prej ko slej neuprno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Prireditve.

Bilčovs.

V nedeljo dne 31. avgusta je katoliško izobraževalno društvo »Bilka« v Bilčovsu zopet imelo svoje zborovanje. Res, udeležba je bila jako velika. Najprej je pevski zbor lepo zapel narodno pesem: »Slovenec sem«. Nato je g. predsednik dal besedo č. g. katehetu Brumnu iz Trsta. Govornik je razlagal o gledaliških igrah in dokazal, da je prvi in glavni namen iger izobraževati in vzgojevati ljudstvo. Opisoval je, kako so lepe pasijonske igre in sploh one, ki imajo dogodke iz sv. pisma ali iz življenja svetnikov za tvarino. Torej naj se tudi v Bilčovsu s časom ustanovi dramatičen odbor. Drugi govornik domači g. župnik je poročal o katoliškem shodu. Spretno je poudarjal znamenitejše momente tega impozantnega shoda v Ljubljani. Ljudstvo je z zanimanjem poslušalo in ploskalo. Predsednik se je ob koncu zahvalil obema govornikoma.

Poljana pri Prevaljah.

Konstantinova in Einspielerjeva slavnost, ki ju je priredila »Slov. krščanskosoc. zveza« na Poljani dne 7. septembra, ste se nad vse sijajno obnaeli. Akoravno je prejšnji dan deževalo, je bil dan slavnosti lep. Oltar je bil postavljen na prostem, poljanska in možiška dekleta so ga zelo okusno okrasila z venci, kakor tudi druge slavnostne prostore. Oder za govornike je stal pod košato lipo. Ob 9. uri je prišla na stotine ljudi broječa procesija iz Prevalj, malo pozneje druga iz Možice. Slavnostni govor je imel č. g. Jožef Rozman, župnik iz Črneč, ki je v vznesenih besedah proslavil pomen Konstantinovega jubileja in zmago svetega križa. Po pridigi se je vršila procesija z Najsvetejšim. Po slovesni sveti maši, ki se je vršila po procesiji, je nastopil bogoslovec Doberniki, ki je govoril o Konstantinovem jubileju in katoliški zavesti. S tem je bila dopoldanska slovesnost končana. Ljudstvo se je odpočilo in okrepčalo v Hrastovi gostilni. Ob 2. uri se je začela popoldanska slavnost. Po končanem blagoslovu je nastopil g. med. Uršič, ki je v navdušenih besedah proslavil Einspielerjevo življenje in delovanje. Nato so nastopili na posebno v ta namen na prostem pripravljenem odru možiški igralci, ki so res mojstrsko predstavljali igro »Krivoprisežnik«. Vsi so svoje vloge reševali dovršeno, posebno pa Veronika, Krivoprisežnik in Zidarka, krčmarica na Lahovem. S tem se je končala slavnost ob petih popoldne. — Pribiti je treba, da so se udeleženci shoda ves čas vzorno obnašali in se mirno razšli. Toda fakinaže nikjer ne manjka. Zvečer ob desetih je nastal na Poljani pretep, katerega smrtna žrtev bi skoraj bil Marinov sin iz Št. Dani-

jela. Pretepači pa niso bili udeleženci shoda, ampak privrženci »Štajerca« in socialnih demokratov, ki so lahko ponosni na sadove svojega rdečega evangelija.

Žvabek.

Veličastna manifestacija krščanske misli je bila prireditve Konstantinove slavnosti na Malo gospojnico na Sv. Mestu. Predno so prihajale procesije, je bila cerkev že polna vernega ljudstva. Pri slovesnem obhodu z Najsvetejšim je korakala nepregledna množica; posebno veliko je bilo moških. Vso slovesnost so silno povzdignili krasno, milo doneči glasovi cerkvenih pevcev bodisi v mešanem kakor v moškem zboru. Obhajil je bilo 260. Kar čudili smo se, ko smo videli po končanem štiriurnem cerkvenem opravilu, kako so posebno moške in mladeniči neutrudljivo poslušali lepe navduševalne besede g. Uršiča o »našem očetu Andreju Einspielerju«. Popoldne se je igrala pri Habnerju prav primerna igra »V tem znamenju boš zmagal«. Po končani igri si slišal iz ust vseh le en glas hvale. Bodi to prireditev izobraževalnega društva iz Vogrč vsaj nekoliko plačilo za njihov obilen trud. Nam pa ostane dan v najboljšem spominu.

Št. Tomaž.

»Novi zvon na Krtinah« ali »srečna sprava« se imenuje igra, katero so naši igralci jako izvrstno izvršili v Št. Tomažu na Malo gospojnico. Igra je jako lepa, čeravno resne vsebine, vendar je vmes nekoliko veselih trenutkov, da se od srca zasmееš. Udeležba je bila dovoljna, samo govornik iz Celovca je izostal. Igra se bo v nedeljo 14. septembra ponavljala v Ličji v a. s. i. Zato, kdor hoče kaj lepega videti in slišati, naj pride takrat v Ličjo vas.

Šmihel nad Pliberkom.

Lepa je bila zadnja nedelja za nas Šmihelčane! Da se namreč društva medseboj boljše spoznajo in drugo od drugega kaj koristnega nauče, so prišli pliberški igralci in uprizorili pri nas lepo igro: »Turški križ«. Da so pliberški igralci rešili še posebno, ker so igrali kot gostje, svojo nalogo vseskozi izvrstno, nam ni treba omenjati. O tem so nam zadoštno pričali zadovoljni obrazi obiskovalcev, od katerih se gotovo nobeden ni kesal, da si je ogledal to času primerno igro. Na dnevnem redu je bil najprej govor, ki ga je imel gosp. abit. Jernej Božič — o alkoholizmu. Govorniku smo hvaležni za lepi, stvarni govor, in upamo, da obrodi tudi trajen sad — s tem, da se kmalu ustanovi tudi pri nas društvo abstinentov, katero bi naj razširjalo to potrebno in važno idejo med širše sloje, kar je zlasti nam koroškim Slovincem potrebno, ker je ravno pri pijači tisti kraj, kjer se najnavadnejše izgubi vera in narodnost. Odgovorimo našim nasprotnikom, ki nas hočejo ugonobiti ravno z nemoralnim alkoholizmom, da nam za pijačo in par hinavskih pohval kakega nemškutarja ni naprodaj naša narodnost. Po govoru in igri je sledila prosta zabava s šaljivo pošto, ki se pa zaradi pomanjkanja primerne prostora ni mogla tako živahno razviti, vršila se je namreč igra v naši stari šoli, kjer nam je krajni šolski svet prepustil za društvene prireditve prejšnji prvi razred. Pozdravljati je to dejstvo posebno, ker smo s tem dobili prostor izven gostilne. Želeti bi bilo le, da se prostor prireditvam primerno poveča, tako da bo naša stara šola še nadalje služila v takšne namene. Prihodnjo nedeljo igrajo isti pliberški igralci že drugo igro v Pliberku. Šmihelčani, dokažimo, da smo jim hvaležni za njih obisk v Šmihelu in udeležimo se prav številno njihove prireditve v Pliberku.

Društvena naznanila.

Št. Tomaž. Društvo »Eдинost« priredi v nedeljo, dne 14. septembra, popoldne ob 3. uri v Ličji vasi zborovanje (gospod govornik iz Celovca) in igro »Novi zvon na Krtinah ali srečna sprava«. Vmes petje in tamburanje. Bo tudi »berač« pel. Vstopnina kakor navadno.

Pliberška podružnica »Slov. Straže« ima v nedeljo, dne 14. septembra, v »Narodnem domu« po blagoslovu svoj občni zbor. Potem igrajo članice izobraževalnega društva »Skrivnostno zaročo«. — Odbor.

Dobrlavas. Dekliški odsek izobraž. društva priredi na kvaterno nedeljo mesečno zborovanje. Na sporedu je govor in pa dve igri. Vstopnina prosta. — Odbor.

Vogrče. V nedeljo, dne 14. t. m., se vrši popoldne po blagoslovu v župnijskih prostorih shod ženskega odseka našega izobraževalnega društva. Pride govornik iz Celovca. Slovenske žene in dekleta, ne ostane doma! — Odbor.

Prevalje. Slov. katol. delavsko društvo ima svoje mesečno zborovanje dne 21. septembra po blagoslovu v društvenih prostorih pri Steklju. Na sporedu je zanimiv govor, pobiranje članarine in slučajnosti. — Odbor.

Dvadneven tečaj za uporabo sadja in zelenjadi priredi društvo »Gorotan« v Podravljah v Vospernikovi gostilni dne 17. in 18. septembra z naslednjim sporedom: V sredo, 17. septembra, od 10. do 12. ure dopoldne: Pomen konserviranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenja sadja — Popoldne: Kipenje, kisanje zelenjadi, konserviranje zelenjadi v kozarcih. Praktične vaje v kuhinji. — V četrtek, 18. septembra, dopoldne: Sadni soki, mezge, marmelade; popoldne: Zdrizi in sadni siri. Praktične vaje. — Predavanja so namenjena našim gospodinjam in dekletom ter brezplačna. Z ozirom na velikanski gospodarski pomen uporabe sadja se pričakuje obilna udeležba. — Žglasila naj se pošljejo na naslov: Zdravko Kovač, učitelj, Strmec, p. Vrba, ali Jan. Vospernik, gostilničar, Podravlje.

Cerkvene vesti.

Duhovne vaje za duhovnike bodo v Št. Andražu od 16. do 19. t. m. (začetek 15. t. m. zvečer) ter od 14. do 17. oktobra (začetek 13. oktobra zvečer). Prijave na: kolegij S. J. v Št. Andražu v Labudski dolini.

Sestanek sodalitete v Celovcu se vrši v četrtek, 18. t. m., ob pol 2. uri v hotelu Trabesinger.

Železna Kapla. (Blagoslovljenje cerkve.) Slovesnost blagoslovljenja nove popravljene romarske cerkve Device Marije v Trnji pri Železni Kapli se je prav lepo obnesla. Sicer je v petek začelo deževati, a v soboto se je zjasnilo, tako da smo imeli oba dneva najlepše vreme. Njega milost preč. gosp. stolni scholaster dr. Josip Somer so v imenu prevzvišenega knezoškofa blagoslovili lepo in okusno popravljeno cerkev Matere božje in oba dneva tudi imeli ob veliki asistenci preč. gg. duhovnikov pontifikalno sv. mašo. Udeležba vernikov je bila zares velika. Take procesije, kakršna se je vila v nedeljo od farne cerkve k Devici Mariji, Železna Kapla še ni videla; na tisoče in tisoče je bilo ljudstva. Obhajancev je bilo oba dneva — nad tisoč. Vsem, ki so kaj pripomogli, da se je slovesnost lepo izvršila, kličemo iz hvaležnega srca: Bog povrni in njegova Mati, preblazena Devica Marija!

Konstantinova slavnost v Gospa - Sveti se je v nedeljo, dne 7. t. m., kar najlepše obnesla. Ljudstva je prišlo mnogo. V procesijah so prišli v starodavno slovensko svetišče iz Št. Tomaža, Timenice, Žrelca, Vetrinja, Breze in Kaple ob Dravi. Častiti gospod Smodej je imel slavnostno pridigo, slovesno peto mašo gospod župnik Kassl iz Breze. Domač mešan zbor je med slovesno sveto mašo krasno popeval Pembauerjevo latinsko mašo.

Gospodarske stvari.

Mlekarstvo.

(Piše Fr. Krištof, živinorejski inštruktor.)

Voda.

(Dalje.)

Ako bi vode ne bilo v mleku, ne bi bila tekočina, temveč neka trda suha snov. Voda napravi torej tekočino, v kateri so vse druge snovi raztopljene, ter se tako uživajo. Tako zamorejo potem v vodi raztopljene snovi uživati tudi mladiči. Brez vode v mleku bi mladiči redilnih snovi ne mogli uživati, ker še želodec za to ni sposoben. Sama suha snov ne bi bila le težko prebavljiva, temveč tudi množina te snovi ne zadostuje za napolnitev želodca, kar je potrebno za prebavljanje. Vrhu tega bi bila taka suha

snov težko prebavljiva, ali po domače reče-
no, pretežka in lahko povzroči bolezen v
želodcu. Vse tako dragocene redilne snovi
bi se ne porabile in prebavile. To ne bi bilo
gospodarsko. Iz predstoječega je razvidno,
da napravi voda v mleku lahko prebavljivo
tekočino, v kateri so vse snovi raztopljene
ali razredčene ter lahko uporabne. Vsled tega
mleko pri mladiču tako hitro učinkuje. Mla-
dič bujno raste in se čudovito hitro razvija,
ker se lahko prebavljive in razredčene re-
dilne snovi kmalu prebavijo in preidejo v
krvni tok. Ravno isto prikazen opazujemo
pri uporabi zdravil v obliki tekočine. Te so
že raztopljene in istotako kmalu preidejo
v krvni tok; zato hitro učinkujejo. Zdravila,
ki naj počasi učinkujejo, se dajejo v obliki
praška, katera se počasi prebavljajo in po-
tem tudi polagoma učinkujejo.

Voda tvori v mleku gotovo težo. Več ko
je vode v mleku, tem večjo težo ima. Zato
imamo posebne tehtnice, tako imenovani
laktodensimeter, kateri se uporablja za do-
ločevanje vode in tolašče v mleku na mestnih
trgih, kjer se prav pogosto voda priliva mle-
ku in takšno prinaša na trg. Oškodovani so
potem odjemalci.

Mleko z večjo vsebino tolaščobe je lažje
kot navadno, in sicer vsled nižje specifične
teže maščobe. Nasprotno pa ima vodeno
mleko večjo težo kot mastno, ker je speci-
fična teža vode višja od maščobe. Mastno
mleko tehtja pri 10° C 1-028 do 1-032, vo-
deno mleko pa 1-033 do 1-036 specifične teže.
Seveda ni ta poizkušnja zanesljiva in ji ne
gre popolna vera.

Služba. Pridno slovensko dekle dobi službo v
slovenski družini v Celovcu. - Več pove iz prijaz-
nosti uredništvo „Mira“.

Majhno mlekarstvo na Spod. Koroškem, 10 min.
od žel. postaje, lepa, ravna, solnčna lega, zemlja prve
vrste, hiša popolno prenovljena, dobra voda, je z le-
tino in inventarjem zaradi družinskih razmer na
prodaj. Naslov pove upravništvo „Mira“ št. 37. Za
odgovor je priložiti znamko.

! 500 kron !

Vam plačam, če moj
uničevalec korenin „**Ria-balzam**“
ne odstrani brez bolečin Vaših kurjih oces, bradavic,
trde kože v 3 dneh. Cena lončku z jamčujočim pi-
smom 1 K. **Kemenj, Košice** (Kaschau), I., poštni pre-
dal (12/829) Ogrsko.

Slovenska trgovska šola v Ljubljani
(Kongresni trg št. 2) s pravico javnosti.

Sprejemno naznanilo.

Dvorazredna trgovska šola za dečke.

V pripravljalni razred se sprejemajo
učenci, ki so stari najmanj 13 let in so
dovršili vsaj štiri razrede ljudske šole.

V I. trgovski letnik se pa sprejemajo
učenci, ki so stari vsaj 14 let in ki napra-
vijo posebno sprejemno skušnjo. Brez spre-
jemne skušnje se sprejmejo v I. letnik le
učenci, ki so vsaj z zadostnim uspehom
dovršili 4. razred kake srednje ali meščan-
ske šole.

Odhodno izpričevalo šole upravičuje do
dveletne aktivne vojaške službe in nado-
mešča triletno učno dobo v trgovini.

Dvorazredna trgovska šola za deklice.

V I. trgovski letnik novootvorjene trgov-
ske šole za deklice se sprejemajo učence,
ki so stare najmanj 14 let in so dovršile
ali 8. razred ljudske ali 3. razred meščanske
ali 4. razred kake srednje šole.

Pripravljalnega razreda na dekliškem
oddelku ni!

**Vpisovanje se bo vršilo v torek, 16. sep-
tembra t. l., od 9. do 12. ure dopoldne.**

Pri sprejemu imajo prednost sinovi in
hčere trgovcev in obrtnikov.

K vpisu naj pridejo učenci, oziroma
učenke v spremstvu staršev ali njih na-
mestnikov ter naj prinesejo seboj **krstni
list, zadnje šolsko izpričevalo in K 15**—
vpisnine ter prispevka k učilom.

Ostala pojasnila daje — tudi pismenim
potem —

raonateljstvo.

Ljubljana, 3. septembra 1913.

**Služba cerkovnika in organista pri št. Jurju na
Strmcu se razpiše do 1. oktobra 1913. Zvezana je s
tem poklicem gostilniška obrt. Nastop 1. novembra.
Več pove župni urad Lipa, p. Vrba ob jezeru, Koroško.**

Loterijske številke.

Gradec, 3. septembra: 84 41 60 87 38
Brno, 3. septembra: 67 58 7 61 87
Linc, 6. septembra: 16 12 58 76 67

Tržne cene v Celovcu

4. septembra 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	21	25	22	—	13	86
Rž	19	08	20	64	11	44
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda za seme	—	—	—	—	—	—
Oves	18	—	19	30	6	40
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	32	16	20	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	6	—	6	60	3	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	8	60	10	—	—	—
„ kislo	6	50	8	50	—	—
Slama	5	—	6	—	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—
Mleko, 1 liter	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje), 1 kg	2	80	3	40	—	—
Sur. maslo (putar), 1 „	2	60	4	—	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30	—	—
„ sur. 1 „	2	—	2	20	—	—
Svinjska mast	2	20	2	40	—	—
Jajca, 1 par	—	13	—	20	—	—
Piščeta, 1 par	2	80	3	60	—	—
Race	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60	—	—
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	3	10	—	—

Živina	Počrez		100 kilogr.				Prigralo	Prodalo
			živa		zaklana			
	od	do	od	do	od	do		
	v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	—	
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—	—	
„ za vožnjo	325	400	—	—	—	18	10	
Junci	280	330	—	—	—	5	3	
Krave	160	500	68	72	—	56	30	
Telice	236	300	—	—	—	2	2	
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—	—	
Praseta, plemena	16	54	—	—	—	300	270	
Ovce	—	—	—	—	—	—	—	
Koze	—	—	—	—	—	—	—	

VINO Vipavsko belo, Istrski
teran, Opolo, Tirolec,
rdeč, sladka vina, Muškato,
Refoško, krvna vina. Prodaja na debelo
in na drobno.
IVAN HOCHMÜLLER, Beljak, Peraustr. 1.

Odvetnik

Dr. Ivan Kimovec

ima sedaj svojo lastno pisarno
Trst, Piazza Caserma št. 5
prvo nadstropje v hiši turškega
konzulata napram vojašnice.

Naprodaj je dobro idoča

gostilna

z gospodarskimi poslopi in zemljišči v
Guštanju, kjer je več tovarn. Pojasnila daje
Oton Ploj, c. kr. notar v Črnomlju, Kranjsko.

**Oddaja cerkvenega
lesa v Grebinju.**

Parcela št. 516 se odda potom pismene
ponudbe do 15. oktobra t. l. pri župnijskem
uradu v Grebinju, kjer ležijo na vpogled
tudi ponudbene pogodbe.

Gostilna naprodaj!

oddaljena je 10 minut od železn. postaje in
1/4 ure od jezera. Hiša in gospodarsko po-
slopje je v dobrem stanu, v hišo in na vrt
je napeljan vodovod po železnih ceveh; ze-
lenjadni vrt, gozd, skupni delež, pašnik in
planinska pravica. Cena **7900 kron**. Na hiši
lahko ostane 2800 K. Je naprodaj tudi z in-
ventarjem. Naslov pove upravništvo „Mira“
št. 37. (Za odgovor je priložiti znamko!)

:: Odvetnik ::

dr. Janko Šavnik

:: je otvoril svojo pisarno v ::
Trstu, Nova ulica 11/I.

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5.

Podpisana voditeljica hotela **Trabe-
singer** se vljudno priporoča vsem ve-
lečenjem slovenskim in slovanskim
gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za
več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se
dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni;
nudi se izborna kuhinja in zajamčeno
pristna in dobra vina iz Slovenskih
goric. Na razpolago je tudi kegljišče
poleg senčnatga vrta, pozimi toplo za-
kurjeno. V hotelu **Trabesinger** dobite
vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer,
prijetno slovensko družbo. V poletnem
času pričakuje na kolodvoru gostov do-
mači omnibus. Slovenski potniki in ro-
doljubi, ustavljajte se samo v edini slo-
venski gostilni »Hotel Trabesinger« v Ce-
lovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela

Alojzija Leon.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

V zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

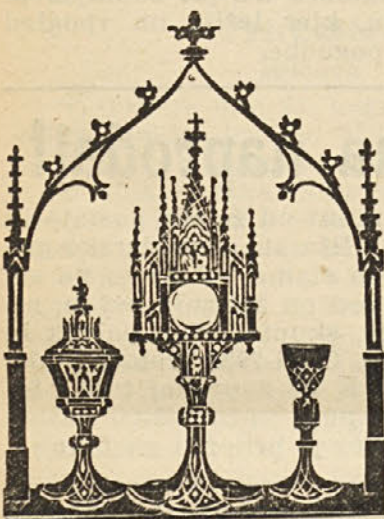
je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike
K 6.—, po pošti franko K 1.— več. —
V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom
K 12.—, za družnike K 8.—80, po pošti
franko K 1.— več.

Mehlhoferjev
naslednik
**Emerih
Waidbacher
Celovec,**
Burggasse 12

se priporoča pre-
častiti duhovščini
za izdelovanje vseh
cerkvenih reči in
posod, kot kelihov,
monštranc, lesten-
cev itd. Stare reči se
z jamstvom nanovo
pozlatijo in posre-
bijo. — Na željo
ceniki na vpogled.

**Nevarna
je infekcija
pri rani.**

Slavno 40 let
tisočkrat pre-
izkušeno in
potrjeno anti-
sepsko

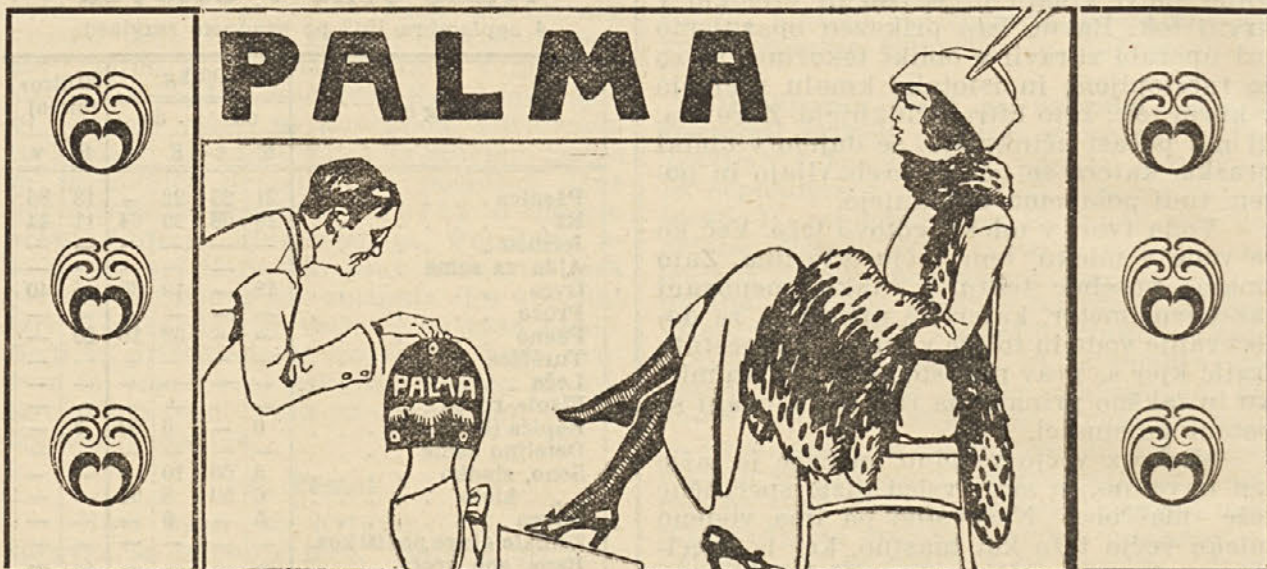
Praško domače mazilo

varuje pred onečiščenjem, vnetjem
ran, lajša bolečine, pospešuje ce-
ljenje in je s svojim mnogostran-
skim učinkom tudi kot omehčujoče
mazilo, ki vleče, v vsaki hiši
nelzogibno.

1 škatljica 70 v., po pošti proti pred-
plačilu se za K 3-18 pošljejo 4 škatljice,
za K 7-10 škatljice franko na vse po-
state Avstro-Ogrske.

Glavna c. k. dvorni
zaloga **B. FRÄGNER**, dobavitelj,
lekarna „pri črnem orlu“
v Pragi III.-203, vogel Nerudove ul.
Zaloge v lekarnah po vsej Avstriji.

POZOR!
Vsi deli zavoja so
opremljeni z
varstveno znamko

Prosim samo **PALMA** podpefnik! ki je najtrpežnejši izmed vseh.

Važen oglas „Slovenske Straže“. Čitajte! Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah **zamorete obogatiti** le s srečko!

Turška srečka

400.000

je v to svrhu prva in najpriporočljivejša srečka
ker ima šest žrebanj vsako leto,
ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000,
200.000, 200.000 zlatih frankov.
ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici,
ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine
trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev, in
ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

POZOR! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. oktobra 1913!

1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rdečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K.
Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin
Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.

Sprejmejo se marljivi sotrudniki pod ugodnimi pogoji.

Thomasova žlindra

Zvezdna znamka se za jesensko setev uporablja z najboljšim
uspehom na vsake vrste zemlji. Čim težja je zemlja, tem prej
in močnejše naj se raztroši Thomasova žlindra. Zajam-
čeno čisto izborno Thomasovo žlindro ZVEZDNA
ZNAMKA odpošiljamo v plombiranih vre-
čah z našo varstveno znamko. Do-
biva se v vseh na naših le-
pakih zaznamovanih
prodajalnah.

Tovarne Thomasovega fosfata

Z. Z. O. Z.

Oe. II. 200.

Berolin W.

Pred siabo robo svarimo!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8.000.000.

Rezervni fond okroglo K 1.000.000.—.

Denarne vloge na
knjižice se obre-
stujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge
do dneva vzdiga.
Rentni davek
plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurznim izgubam.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spletju, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradižu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni
odpovedi po 5 %

proti 60 dnevni
odpovedi po 5 1/2 %